

УРОК 4

第四课

Основний текст · 主课文

(一)

(yī)

你 今天 休息 吗?

Nǐ jīntiān xiūxi ma?

安娜: 老 张, 请问, 你 今天 休息 吗?

Ānnà: Lǎo Zhāng, qǐngwèn, nǐ jīntiān xiūxi ma?

张: 不 休息。 白天 我 学习, 晚上 我 做
Zhāng: Bù xiūxi. Báitiān wǒ xuéxí, wǎnshang wǒ zuò
练习。 明天 我 休息, 看 电视, 也 散步。
liànxí Míngtiān wǒ xiūxi, kàn diànshì, yě sànbù.

你 为什么 问?

Nǐ wèishénme wèn?

安娜: 我 要 去 商店 买 新 手机, 也 需要
Ānnà: Wǒ yào qù shāngdiàn mǎi xīn shǒujī, yě xūyào

温 衣服。

wēn yīfu.

张: 明天 星期日, 商店 不 营业。 星期一

Zhāng: Míngtiān xīngqīrì, shāngdiàn bù yíngyè. Xīngqīyī

我们 一起 去 超市, 好 吗? 超市 不
Wǒmen yīqǐ qù chāoshì, hǎo ma? chāoshì bù

远, 有 很 多 东西。 我 女 朋友 说
yuǎn, yǒu hěn duō dōngxi. Wǒ nǚ péngyou shuō

衣服 很 漂亮, 也 不 很 贵。

yīfu hěn piàoliang, yě bù hěn guì.

安娜: 好 吧! 我 很 爱 漂 亮 的 东 西。

Ānnà: Hǎo ba Wǒ hěn ài piàoliang de dōngxī.

那么, 我们 后天 去。 后天 星期一,
nàme wǒmen hòutiān qù. Hòutiān xīngqīyī,

五号, 是 吗?

wǔ hào, shì ma?

张: 对, 后天 五号。

Zhāng: Duì, hòutiān wǔ hào.

(二)

(èr)

你 做 什 么 工 作?

Nǐ zuò shénme gōngzuò?

安娜: 对不起, 请问, 您 贵 姓?

Ānnà: Duìbuqǐ, qǐngwèn Nín guì xìng?

李: 我 姓 李, 我 叫 桂 英。

Lǐ: Wǒ xìng Lǐ, wǒ jiào Guìyīng.

安娜: 您 看 什 么 报 纸?

Ānnà: Nín kàn shénme bàozhǐ?

李: 我 看 日 文 报 纸。

Lǐ: Wǒ kàn rìwén bàozhǐ.

安娜: 您 会 日 文? 大 约 也 会 说 日 语 吗?

Ānnà: Nín huì rìwén? Dàyuē yě huì shuō rìyǔ ma?

日 语 不 容 易……

Rìyǔ bù róngyì…

李: 会。 我 妻 子 是 日 本 人。

Lǐ: Huì. Wǒ qīzi shì rìběnrén.

安娜: 真的吗? 她 工 作 吗?

Ānnà: Zhēn de ma? Tā gōngzuò ma?

李: 她 不 工 作。 她 看 孩 子、 做 饭、 买

Lǐ: Tā bù gōngzuò. Tā kàn hái zi, zuò fàn, mǎi
东 西、 洗 衣 服。 你 丈 夫 是 哪 国 人?
dōngxī, xǐ yīfu. Nǐ zhàngfu shì nǎ guó rén?

安娜：我 还 不 结婚。

Ānnà: Wǒ hái bù jiéhūn.

李：你 做 什么 工作？

Lǐ: Nǐ zuò shénme gōngzuò?

安娜：我 是 大学生，可是 有时 我 作 翻译。

Ānnà: Wǒ shì dàxuésheng, kěshì yǒushí wǒ zuò fānyì.

李：安娜，我们 一起 去 咖啡馆 喝 茶？

Lǐ: Ānnà, Wǒmen yìqǐ qù kāfēiguǎn hē chá?

安娜：很 可惜，我 不会。时间 不 早，我

Ānnà: Hěn kěxǐ, wǒ bù huì. Shíjiān bù zǎo, wǒ

很 累，要 回 家 睡觉。不好意思。

hěn lèi, yào huí jiā shuìjiào. Bù hǎo yìsi.

李：没关系，我们 明儿 去 咖啡馆。

Lǐ: Méi guānxi, Wǒmen míngér qù kāfēiguǎn.

安娜：对，比方说 明天，好 吗？明天 下课

Ānnà: Duì, bǐfang shuō míngtiān, hǎo ma? Míngtiān xiàkè

请 您 等 我 一下儿，我们 去 小

qǐng Nín děng wǒ yíxiàr, Wǒmen qù xiǎo

咖啡馆 喝 中国 红 茶。

kāfēiguǎn hē Zhōngguó hóng chá.

李：太好了！明天见！

Lǐ: Tài hǎo le! Míngtiān jiàn!

Нові слова · 生词

今天 jīntiān (ім.) сьогодні,
сьогоднішній день

休息 xiūxi 1. (ім.) відпочинок;
2. (дієсл.) відпочивати

老 lǎo (прикм.) старий,
давній; літній

张 zhāng (ім.) 1. аркуш
[паперу]; 2. Чжан (китайське
прізвище)

请 qǐng (дієсл.) 1. простити
дозволу; 2. просити (щось
зробити); ~问 wèn (дієсл. фраз.)
дозвольте запитати; скажіть,
будь ласка...; 3. прошу, будь
ласка

问 wèn (дієсл.) запитувати,
ставити питання

白天 *báitiān* (ім.) удень,
серед білого дня

晚上 *wǎnshang* (ім.) вечір;
увечері

做 / 作 *zuò* (дієсл.) робити
(щось); працювати (кимось)

练习 *liànxí* 1. (ім.) вправа;
做 ~ *zuò* робити вправи; 2.
(дієсл.) робити вправи,
тренуватися, практикуватися

明天 *míngtiān* (ім.) завтра,
завтрашній день; ~ 见 *jiàn* до
завтра!; побачимося завтра!

电视 *diànshì* (ім.)
телебачення; телепередача;
телевізор; 看 ~ *kàn* дивитись
телевізор

散步 *sànbù* 1. (ім.)
прогулянка; 2. (дієсл.) гуляти,
прогулюватися

要 *yào* (дієсл.) 1. збиратися,
мати намір; 2. хотіти / бажати
(чогось), хотіти зробити (щось);
3. потребувати; треба, необхідно

新 *xīn* (прикм.) новий

手机 *shǒujī* (ім.) мобільний
телефон

需要 *xūyào* 1. (ім.) потреба;
попит; 2. (дієсл.) бути потрібним,
потребувати

温 *wēn* (прикм.) теплий

衣服 *yīfu* (ім.) одяг

星期 *xīngqī* (ім.) тиждень;
день тижня; ~ 几 *jǐ* який день
тижня?; ~ 一 *yī* понеділок;
~ 二 *èr* вівторок; ~ 三 *sān*
середа; ~ 四 *sì* четвер; ~ 五 *wǔ*

п'ятниця; ~ 六 *liù* субота; ~ 日
rì / ~ 天 *tiān* неділя

营业 *yíngyè* 1. (ім.)
[комерційна] справа;
підприємство; 2. (дієсл.) вести
справу; працювати (про
підприємство, магазин тощо)

超市 *chāoshì* (ім.)
супермаркет

远 *yuǎn* (прикм.) далекий,
віддалений

有 *yǒu* (дієсл.) мати; бути у
наявності

多 *duō* (прикм.) багато; бути
у великій кількості

东西 *dōngxi* (ім.) предмет,
річ; дещо, щось

女 *nǚ* (ім.) жінка

漂亮 *piàoliang* (прикм.)
гарний, красивий; прекрасний

贵 *guì* (прикм.) 1. дорогий
(про ціну); 2. благородний,
шановний; 您 ~ 姓? *Nín guì
xìng?* Як Ваше прізвище?; Як
Вас звуть?

吧 *ba* (част.) модальна
частка, яка виражає згоду,
дозвіл або ж м'яке спонукання,
пораду, наполегливе прохання; 好
~ ! *Hǎo ba!* Так, добре!; Ну,
добре!; Домовились!

爱 *ài* (дієсл.) любити, дуже
подобатися; кохати

那么 *nàme* 1. (присл.) так, у
такій мірі; такий; 2. (спол.) отже,
отож; у такому випадку

后天 *hòutiān* (ім.)
післязавтра, післязавтрашній
день

号 *hào* (ім.) 1. номер (реєстровий, порядковий); 2. число місяця

工作 *gōngzuò* 1. (ім.) робота; 2. (дієсл.) працювати

对不起 *duìbuqǐ* (дієсл. фраз.) вибачте!; пробачте!; прошу вибачення!

报纸 *bàozhǐ* (ім.) 1. газета; преса; 2. газетний папір

日文 *rìwén* (ім.) японська мова (у писемній формі)

会 *huì* (дієсл.) вміти, бути в змозі, бути здатним, могли

大约 *dàyuē* (присл.) мабуть, ймовірно

日语 *rìyǔ* (ім.) японська мова (в усній формі)

容易 *róngyì* (прикм.) простий, легкий

妻 (子) *qī(zi)* (ім.) жінка, дружина (у подружжі)

真 *zhēn* (прикм.) 1. справжній, істинний, правдивий, правильний; 2. (~ 的) (*de*) дійсно, насправді; ~ 的 吗? *de ma?* дійсно?; насправді?

孩子 *háizi* (ім.) дитина, дитя

饭 *fàn* (ім.) 1. їжа, страва; 做 ~ *zuò* готувати їжу; 2. варений рис

洗 *xǐ* (дієсл.) мити, відмивати; прати; ~ 衣服 *yīfu* прати одяг

丈夫 *zhàngfu* (ім.) чоловік (у подружжі)

哪 *nǎ / něi* (пит. займ.) який?; котрий [із...]?

国 *guó* (ім.) країна, держава

结婚 *jiéhūn* 1. (ім.) шлюб, одруження; 2. (дієсл.) одружуватись, вступати у шлюб, виходити заміж; 3. (прикм.) бути у шлюбі, бути одруженим, бути заміжною

大学生 *dàxuésheng* (ім.) студент університету, студент ВНЗ

有时 *yǒushí* (присл.) іноді, час від часу

翻译 *fānyì* 1. (ім.) переклад; 2. (ім.) перекладач; 作 ~ *zuò* працювати перекладачем, перекладати; 3. (дієсл.) перекладати, здійснювати переклад

咖啡 *kāfēi* (ім.) кава; ~ 馆 *guǎn* (ім.) кав'ярня, кафе

喝 *hē* (дієсл.) пити; їсти (рідку їжу)

茶 *chá* (ім.) чай

可惜 *kěxī* (прикм.) на жаль, шкода, прикро

时间 *shíjiān* (ім.) час, проміжок часу, часовий відрізок; ~ 不早 *bù zǎo* вже пізно

回 *huí* (дієсл.) повертатись; ~ 家 *jiā* повертатись додому

家 *jiā* (ім.) 1. (свій) дім, (своя) оселя; 2. (своя) родина, (своя) сім'я; 3. рідня, родичі

睡觉 *shuìjiào* (дієсл.) спати; лягати спати

不好意思 *bù hǎo yìsi* (дієсл. фраз.) 1. прошу вибачення!; вибачте!

没关系 *méi guānxi* (дієсл. фраз.) нічого, дрібниці, нічого страшного

明儿 *míngér* (ім.) 1. потім, іншим разом, як-небудь на днях; 2. завтра, завтрашній день

比方说 *bǐfāng shuō* (дієсл. фраз.) наприклад, до прикладу

等 *děng* (дієсл.) чекати, очікувати

一下 (儿) *yíxià(r)* (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо

红 *hóng* (прикм.) червоний; ~茶 *chá* (ім.) чорний чай

Коментарі · 注解

1. Оскільки у китайській мові немає морфологічної словозміни (відмінювання), деякі слова можуть вживатися як у ролі іменників, так і у якості дієслів. Наприклад: 休息 *xiūxi* «відпочинок» та «відпочивати», 练习 *liànxí* «вправа» та «тренуватися, практикуватися» (тобто робити вправи), 散步 *sànbù* «прогулянка» та «гуляти», 营业 *yíngyè* «справа, бізнес» та «вести справи, займатися бізнесом», 工作 *gōngzuò* «робота» та «працювати», 结婚 *jiéhūn* «шлюб» та «вступати у шлюб», 翻译 *fānyì* «переклад» чи «перекладач» та «перекладати» тощо. Приналежність слова до певної частини мови визначається загальним контекстом, а також синтаксичною функцією.

2. Українському питальному займеннику «який?» відповідають китайські займенники 什么 *shénme* та 哪 *nǎ / něi* (читання *nǎ* є більш сучасним та розмовним, а *něi* – більш консервативним та офіційним за стилем). Між цими займенниками є чітка різниця у значенні: 什么 *shénme* вживається у запитаннях про якісну характеристику об'єкта, а 哪 *nǎ / něi* – при виборі із обмеженого переліку відомих об'єктів. Наприклад, у відповіді на запитання 什么书? *shénme shū?* «Що за книга?» необхідно давати якісний опис книги (цікава / нецікава, книга такою-то мовою, нова / стара, моя / не моя тощо), а відповідь на питання 哪本书? *Nǎ běn shū?* «Котра із [цих / відомих] книг?» передбачає використання займенників «ця» чи «та».

Крім того, 哪 *nǎ / něi* використовується у низці усталених висловів-запитань. Наприклад, запитання про громадянство / країну, з якої приїхала людина: 哪国人? *nǎ guó rén* «людина [з] якої саме країни?»: — 你是哪国人? *Nǐ shì nǎ guó rén?* «З якої ти країни?» — 我是中国人 / 乌克兰人 *Wǒ shì Zhōngguó rén / Wūkèlán rén* «Я з Китаю / з України».

3. Етикетну фразу 您贵姓? *Nín guì xìng?* «Як Ваше [дорогоцінне] прізвище?» зазвичай використовують у якості підкреслено ввічливого аналога виразу 你叫什么名字? *Nǐ jiào shénme míngzì?* «Як тебе звати?» у

розмові зі старшими та / або шанованими особами. У відповідь на 您贵姓? *Nín guì xìng?* називають як прізвище, так і ім'я.

Відповідно до норм китайського етикету, перед тим, як безпосередньо задати якесь конкретне питання малознайомій або помітно старшій особі, слід вжити етикетний вираз 请问... *Qǐngwèn...* «Дозвольте запитати...».

У якості формули вибачення у китайській мові використовуються два вирази: 对不起 *duìbuqǐ* (у більш офіційних, формальних ситуаціях) та 不好意思 *bù hǎo yìsi* (переважно у повсякденній розмовній мові); останній вираз є неологізмом, він почав широко вживатися у мові в останні 15-20 років та поки що не набув «офіційного» статусу, тому у спілкуванні з літніми людьми та спілкуванні на формальному рівні рекомендується вживати лише 对不起 *duìbuqǐ*. Крім того, між 对不起 *duìbuqǐ* та 不好意思 *bù hǎo yìsi* існує й різниця у відтінках значення: 对不起 *duìbuqǐ* може означати як власне вибачення за певну дію або вчинок, так і жаль з приводу чогось, а також «превентивне» вибачення за дію, яку мовець тільки збирається зробити («вибачте, але...»); наприклад, вибачення «за вторгнення», заходячи до когось додому чи у кабінет); 不好意思 *bù hǎo yìsi* має буквально значення «[мені] шкода», «шкода, що так вийшло», «[на жаль] вийшло недобре» та не може стосуватися майбутньої дії. Стандартною відповіддю на вибачення (а також на подяку) є 没关系 *méi guānxi* «нічого, [це] дрібниці, нічого страшного».

4. Прикметники 老 *lǎo* та 小 *xiǎo*, окрім своїх безпосередніх прикметникових значень «старий» та «маленький», також вживаються у якості своєрідних префіксів-звертань перед прізвищами осіб, з якими мовець добре знайомий: 老 *lǎo* додається перед прізвищем людини, старшої за мовця (老张 *Lǎo Zhāng* «старший [товариш] Чжан»), а 小 *xiǎo* – перед прізвищем людини, молодшої за мовця (小张 *Xiǎo Zhāng* «молодший [товариш] Чжан»). Також 老 *lǎo* та 小 *xiǎo* можуть вживатися для розрізнення однофамільців або родичів за ознакою старшинства (老张 *Lǎo Zhāng* «старший [із сімейства] Чжан», 小张 *Xiǎo Zhāng* «молодший [із сімейства] Чжан»).

5. Різниця у значенні між дієсловами 爱 *ài* та 喜欢 *xǐhuan* полягає у ступені прояву почуття: 爱 *ài* використовується на позначення сильнішого почуття, ніж 喜欢 *xǐhuan*, тому 爱 *ài* слід перекладати як «кохати / любити», а 喜欢 *xǐhuan* – як «подобатися»: 我 喜欢 安娜 *Wǒ xǐhuan Ānnà* «Мені подобається Ганна» та 我 爱 安娜 *Wǒ ài Ānnà* «Я кохаю Ганну» (порівн. з англ. *to like* та *to love*, нім. *mögen / gefallen* та *lieben*, фр. *plaire* та *aimer*, ісп. *gustar* та *amar*, іт. *piacere* та *amare*).

Перед обома цими дієсловами може ставитися прислівник ступеня (很 *hěn*, 非常 *fēicháng* тощо), а після цих дієслів може вживатися як прямий додаток-іменник чи займенник, так і дієслово: 我(很) 喜欢 / (很) 爱 北京 *Wǒ*

(hěn) xǐhuan / (hěn) ài Běijīng «Мені (дуже) подобається / Я (дуже) люблю **Пекін**» та 我(很)喜欢 / (很)爱看书 Wǒ (hěn) xǐhuan / (hěn) ài kàn shū «Мені (дуже) подобається / Я (дуже) люблю **читати** книжки».

6. Питальна формула …… 好吗? …hǎo ma? приєднується до стверджувальних речень та перетворює їх в загальні питання, які мають на меті отримання схвалення або згоди від співрозмовника. Українською мовою такі речення зазвичай перекладаються «… добре?», «… домовились?»: 今天我们休息一下, 明天我们工作, 好吗? Jīntiān wǒmen xiūxi yīxià, míngtiān wǒmen gōngzuò, hǎo ma? «[Давай] ми сьогодні трошки відпочинемо, а завтра попрацюємо, добре?».

Питальна формула …… 是吗? … shì ma? використовується після стверджувальних речень зі складеним іменним присудком та перетворює їх на т.зв. розділові запитання, які перекладаються «…чи не так?» або «…правда [ж]?»: 今天五号, 是吗? Jīntiān wǔ hào, shì ma? «Сьогодні п'яте число, чи не так?» (порівн. з англ. …isn't it?).

7. Перехідне дієслово 看 kàn означає візуальне сприйняття об'єкта та має різне значення («читати» або «дивитися») в залежності від того, який іменник чи займенник виступає у функції прямого додатка після нього (говорячи побутовою мовою, чи можна цей об'єкт «читати» або ні): 看书 kàn shū «**читати** книжку», 看报纸 kàn bàozhǐ «**читати** газету», але: 看电视 kàn diànshì «**дивитися** телевізор», 看孩子 kàn háizi «**доглядати / дивитися** за дитиною», 看她 kàn tā «**(по)дивитися на** неї» тощо.

8. Згідно з китайською традицією, чорний чай прийнято називати «червоним чаєм» (红茶 hóng chá).

Лексика · 词汇

4.1. Назви днів тижня та чисел місяця

Назви днів тижня утворюються шляхом додавання після іменника 星期 xīngqī «тиждень; день тижня» числівників від 1 до 6 (для назв від понеділка до суботи) та слова 日 rì «день» для назви неділі: 星期^一 xīngqīyī «понеділок», 星期^二 xīngqī'èr «вівторок», 星期^三 xīngqīsān «середа», 星期^四 xīngqīsì «четвер», 星期^五 xīngqīwǔ «п'ятниця», 星期^六 xīngqīliù «субота», 星期^日 xīngqīrì «неділя». Існує також альтернативна назва неділі 星期天 xīngqītiān, характерна для розмовної мови.

Назви чисел місяця утворюються за допомогою слів 号 hào «номер; число місяця» (у розмовній мові) або 日 rì «день; число місяця» (у

писемній мові або в офіційному усному мовленні), які займають місце після відповідного числівника: 一[号] yī hào / 一[日] yī rì «перше число», 二[号] èr hào / 二[日] èr rì «друге число», 三[号] sān hào / 三[日] sān rì «третє число», 四[号] sì hào / 四[日] sì rì «четверте число», 五[号] wǔ hào / 五[日] wǔ rì «п'яте число», 六[号] liù hào / 六[日] liù rì «шосте число» тощо.

Для утворення питальних слів «який день тижня?» та «яке число місяця?» замість числівника підставляють питальний займенник 几 jǐ «скільки?; котрий?». Відповідно отримуємо: 星期[几] xīngqījǐ «який день тижня?» та [几]号 jǐ hào / [几]日 jǐ rì «яке число місяця?».

4.2. Прислівник 一下(儿)

Прислівник 一下 yīxià / 一下儿 yīxiàr (також існує повний синонім 一会 yīhuì / 一会儿 yīhuìr) займає місце після дієслова та вказує на одноразовість або короткочасність дії. Найчастіше за допомогою 一下 yīxià пом'якшують тон висловлювання, надають йому неформальності. Українською мовою 一下 yīxià можна перекласти прислівниками «трохи, трішки», «злегка», «дещо» або ж за допомогою частки «-но»:

请你等[一下]。

Прошу [тебе] трішки почекати.

你看[一下儿]，很漂亮。

Подивись-но, дуже гарно!

请今天我要休息[一会]。

Сьогодні я хочу трохи відпочити.

Використання додаткового суфікса 儿 -r після 一下 yīxià чи 一会 yīhuì додає відтінку невимушеності, ще більшої короткочасності та є характерним для розмовної мови (особливо у північних діалектах).

Грамматика · 语法

4.1. Прикметник у функції означення

Прикметник у функції означення займає місце безпосередньо перед означуваним іменником чи займенником. Прикметник, який складається з одного складу, завжди безпосередньо примикає до означуваного члена: 新手机 «новий мобільний телефон», 小孩子 «маленька дитина», 温衣服 «теплий одяг», 红茶 «чорний (червоний) чай» тощо.

Якщо прикметник складається з більш ніж одного складу, то після нього перед означуваним членом обов'язково вживається службове слово 的 de: 漂亮的衣服 «гарний одяг», 容易的练习 «проста вправа» тощо.

Наявність службового слова 的 *de* є необхідним після будь-якого багатоскладового ад'єктивного означення: односкладового прикметника, якщо перед ним стоїть прислівник ступеня (наприклад, 很 *hěn* який у цьому випадку зберігає своє значення «дуже», або 非常 *fēicháng* «дуже, надзвичайно» тощо), односкладового прикметника у заперечувальній формі з 不 *bù* тощо. Наприклад: 很好的朋友 «дуже хороший друг», 非常小的孩子 «дуже маленька дитина», 不新的手机 «не новий мобільний телефон» тощо. Винятком є прикметники 多 *duō* «багато; бути у великій кількості» та 少 *shǎo* «мало; бути у малій кількості», після яких 的 *de* не вживається, навіть якщо перед цими прикметниками стоїть прислівник ступеня чи 不 *bù*: 很多东西 «дуже багато речей», 不少人 «немало людей» тощо.

4.2. Складений іменний присудок без дієслова-зв'язки 是

Дієслово-зв'язка 是 *shì* у складеному іменному присудку переважно випускається у тому випадку, якщо іменна частина виражається словосполученням, до складу якого входить числівник. До таких словосполучень належать зокрема й назви днів тижня та чисел місяця (включно з відповідними питальними словами), наявність 是 *shì* перед якими у функції іменного присудка не є обов'язковою:

今天□星期几?

Який сьогодні день тижня?

明天□几号?

Яке завтра число?

今天□星期四。

Сьогодні четвер.

明天□八号。

Завтра восьме число.

Використання 是 *shì* у подібних реченнях свідчить про наявність емпатичного наголосу, смислового виділення: речення 明天星期一 «Завтра понеділок» є простою констатацією факту, а у реченні 明天是星期一 на слові «понеділок» робиться особливий акцент (наприклад, «[Треба раніше лягти спати, оскільки] завтра ж понеділок [, а не вихідний день]»).

У заперечувальних реченнях вживання 是 *shì* (тобто сполучення 不是 *bù shì*) є обов'язковим: 明天不是星期一 «Завтра не понеділок».

4.3. Модальні дієслова 请, 要, 需要, 会

Модальні дієслова не позначають конкретної дії або стану, а лише відображають ставлення мовця до дії, стану чи об'єкта:

- 请 *qǐng* «просити; запрошувати; просити дозволу» може приймати після себе як інше дієслово (请问 «дозвольте запитати», 请喝茶 «прошу / будь ласка, пийте чай»), так і прямий додаток, який означає адресата прохання (请你喝茶 «прошу тебе пити чай», 请朋友们等我一一下 «прошу друзів трішки мене почекати»);
- 要 *yào* у значенні «хотіти, бажати» може приймати після себе як інше дієслово (要休息 «хотіти відпочити», 要看电视 «хотіти подивитись телевізор»), так і прямий додаток-іменник чи займенник (要咖啡 «хотіти кави», 你要什么? «Чого ти хочеш?»), а у значенні «збиратись, мати намір» – лише інше дієслово (我要睡觉 «Я збираюсь лягти спати»); у значенні «потребувати» додатком може бути лише іменник (我们要时间 «Нам потрібен час»);
- 需要 *xīyào* «потребувати, мати потребу» також може приймати після себе як інше дієслово (需要去买东西 «потрібно сходити за покупками»), так і прямий додаток-іменник чи займенник (需要新衣服 «потрібен новий одяг»); це дієслово відрізняється від 要 *yào* у схожому значенні а) здатністю приймати додаток-дієслово, б) сильнішим відтінком необхідності чи потреби і в) тим, що воно часто вживається без підмета («потрібно...» без зазначення, кому саме);
- 会 *huì* позначає таку здатність людини, яка сформувалася в результаті навчання, тобто навичку (我会说中国话 «Я можу / вмію говорити китайською»), фізичну здатність (我很累, 不会去 «Я дуже втопився, не можу йти») або ж теоретичну можливість (他会来 «Він може прийти [, а може й ні]); додатком виступає переважно інше дієслово, але можливим є також використання додатка-іменника, особливо назв мов, музичних інструментів, видів спорту (她会乌克兰语 «Вона може [говорити] українською»).

Заперечувальні форми деяких модальних дієслів мають певні додаткові значення. Наприклад, 不要 *bùyào*, крім прямого значення «не бажати, не хотіти», також означає заборону («не можна, не слід, не треба»: 时间不早, 不要看电视 «Вже пізно, не слід / не треба дивитись телевізор»), а 不会 *bùhuì* значить не лише «не могли, не вміти», а й «не повинно трапитися / не може бути, щоб...»; в останньому випадку можливе використання додатка-прикметника (人不会多! «Не може бути, щоб було / прийшло [так] багато людей!»). Заперечувальна форма 不请 *bùqǐng* «не прошу [робити щось]» використовується порівняно рідко. Частіше зустрічається сполучення «请不 *qǐng bù* + дієслово» «прошу не

[робити чогось]» (上课请不说乌克兰语 «Під час занять прошу не розмовляти українською»).

4.4. Складений дієслівний присудок

Складеним дієслівним називається присудок, виражений двома дієсловами. Друге дієслово несе основне змістове навантаження, а перше виражає семантику додаткового фактору здійснення дії. У якості першого дієслова можуть виступати модальні дієслова (我要休息 «Я хочу відпочити»), дієслова, які позначають почуття (我喜欢买东西 «Мені подобається робити покупки»), дієслова, які позначають ментальні процеси (她忘做饭 «Вона забула приготувати їжу») чи стадії здійснення дії (我开始学习汉语 «Я розпочинаю вивчати китайську») тощо.

Заперечення 不 *bù* завжди ставиться перед першим дієсловом і ніколи (за рідкісним винятком) перед другим, оскільки сполучення цих двох дієслів, тобто власне складений дієслівний присудок, вважається єдиним та неподільним синтаксичним цілим: «Сьогодні я не хочу готувати їжу» можна сказати лише 我今天不要做饭 і ніколи 我今天要不做饭*.

4.5. Перехідні дієслова

Перехідними називаються дієслова, що позначають дію, спрямовану на якийсь предмет чи особу, виражені у реченні прямим додатком, тобто таким додатком, який відповідає на питання «кого?; що?» (аналогічно до українського знахідного відмінка) та не потребує для свого введення жодних прийменників: 看书 «читати (що?) книжку», 学习数学 «вивчати (що?) математику», 写信 «писати (що?) листа», 做饭 «готувати (що?) їжу», 喝茶 «пити (що?) чай», 做练习 «робити (що?) вправи», 爱妻子 «кохати (кого?) дружину», 问他 «питати (кого?) його» тощо. Більшість модальних дієслів також належать до перехідних: 会汉语 «могти [розмовляти] китайською», 要咖啡 «хотіти кави», 请他 «прохати його», 需要时间 «потребувати часу».

Зверніть увагу, що дієслова 去 *qù* «йти», 回 *huí* «повертатися», 说 *shuō* «розмовляти», 认识 *rènshi* «знайомитись; бути знайомим» у китайській мові також є перехідними: 去商店 «йти до магазину», 回家 «повертатися додому», 认识同学们 «познайомитись з однокурсниками», 说汉语 «розмовляти китайською мовою».

Прямий додаток у китайській мові займає місце безпосередньо після дієслова, до якого він відноситься. Іноді він може виноситися на місце перед дієслівним присудком, але це має місце лише у спеціальних синтаксичних конструкціях (наприклад, з прийменником 把 *bǎ*).

你会写汉字吗？

- 明天星期日。你明天要做什么？
— 明天不是星期日，明天是星期六。我不休息，我去大学，有中国书法¹⁾的课²⁾。
— 中国书法？你会写汉字吗？汉字很不容易……
— 当然会。说真的³⁾，我还不会写漂亮的汉字。练习太少⁴⁾。你看一下儿！
— 相当⁵⁾漂亮的汉字。我看你很努力。你需要练习一会儿⁶⁾。
— 小李，我真的冷⁷⁾，你关⁸⁾窗户⁹⁾吗？
— 当然！请喝茶！
— 谢谢。这是什么茶？
— 这是俄罗斯的红茶。真的很好喝¹⁰⁾的茶。
— 你为什么不喝茶？
— 我不喜欢喝茶。我常爱¹¹⁾咖啡。

1) 书法 *shūfǎ* (ім.) каліграфія; почерк; 中国 ~ *Zhōngguó* китайська каліграфія

2) 课 *kè* (ім.) урок, заняття

3) 说真的 *shuō zhēn de* (дієсл. фраз.) по правді кажучи

4) 少 *shǎo* (прикм.) мало; бути у малій кількості

5) 相当 *xiāngdāng* (присл.) достатньо, досить, досить-таки, доволі

6) 一会(儿) *yīhuì(r)* (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо

7) 冷 *lěng* 1. (прикм.) холодний; 2. (дієсл.) мерзнути; холонути

8) 关 *guān* (дієсл.) закривати, зачиняти; вимикати

9) 窗户 *chuānghu* (ім.) вікно

10) 好喝 *hǎohē* (прикм.) смачний (про напої)

11) 常爱 *chángài* (дієсл.) 1. любити, подобатися; 2. надавати перевагу

ІЕРОГЛІФИ

<i>зараз; сьогодні</i>	
今	人 (9)
	4
jīn	

<i>небо; день</i>	
天	大 (37)
	4
tiān	

<i>припиняти(сь)</i>	
休	人 (9)
	6
xiū	

<i>дихати</i>	
息	心 (61)
	10
xī	

<i>електрика</i>	
电	田 (102)
	5
diàn	

<i>дивитись</i>	
视	示 (113)
	8
shì	

<i>розходитьсь</i>	
散	支 (66)
	12
sàn / sǎn	

<i>крок</i>	
步	止 (77)
	7
bù	

<i>аркуш [паперу]</i>	
张	弓 (57)
	7
zhāng	

<i>просити</i>	
请	讠 (149)
	10
qǐng	

<i>запитання</i>	
问	门 (169)
	6
wèn	

<i>білий</i>	
白	白 (106)
	5
bái	

<i>вечір; пізно</i>	
晚	日 (72)
	11
wǎn	

<i>робити</i>	
做	人 (9)
	11
zuò	

<i>тренувати(сь)</i>	
练	纟 (120)
	8
liàn	

<i>світлий; ясний</i>	
明	日 (72)
	8
míng	

<i>мати намір</i>	
要	西 (146)
	9
yào / yāo	

<i>новий</i>	
新	斤 (69)
	13
xīn	

<i>рука</i>	
手	手 (64)
	4
shǒu	

<i>апарат</i>	
机	木 (75)
	6
jī	

<i>потреба</i>	
需	雨 (173)
	14
xū	

<i>теплий</i>	
温	水 (85)
	12
wēn	

<i>одяг</i>	
衣	衣 (145)
	6
yī / yì	

<i>вбрання</i>	
服	月 (74)
	8
fú / fù	

<i>зірка; планета</i>	
星	日 (72)
	9
xīng	

<i>[призначений] час, термін</i>	
期	月 (74)
	12
qī / jī	

<i>керувати; займатися</i>	
营	艸 (140)
	14
yíng	

<i>справа, діяльність</i>	
业	一 (1)
	5
yè	

<i>декілька; скільки?</i>	
几	几 (16)
	2
jǐ / jī	

<i>перевищення</i>	
超	走 (156)
	12
chāo	

<i>ринок, базар</i>	
市	巾 (50)
	5
shì	

<i>далий</i>	
远	辵 (162)
	7
yuǎn / yuàn	

<i>багато</i>	
多	夕 (36)
	6
duō	

<i>схід</i>	
东	一 (1)
	5
dōng	

<i>захід</i>	
西	兩 (146)
	6
xī	

<i>жінка</i>	
女	女 (38)
	3
nǚ	

<i>пливти, плисти</i>	
漂	水 (85)
	14
piāo / piào	

<i>світлий; дзвінкий</i>	
亮	一 (8)
	9
liàng	

<i>дорогою</i>	
贵	贝 (154)
	9
guì	

<i>ляскання</i>	
吧	口 (30)
	7
bā / ba	

<i>задня частина</i>	
后	口 (30)
	6
hòu	

<i>номер; назва</i>	
号	口 (30)
	5
hào / háo	

<i>робота, праця</i>	
工	工 (48)
	3
gōng	

<i>працювати</i>	
作	人 (9)
	7
zuò / zuō	

<i>папір</i>	
纸	纟 (120)
	7
zhǐ	

<i>зібрання</i>	
会	人 (9)
	6
huì / kuài	

<i>приблизно</i>	
约	纟 (120)
	6
yuē / yāo	

<i>містити [у собі]</i>	
容	宀 (40)
	10
róng	

<i>змінювати</i>	
易	日 (72)
	8
yì	

<i>жінка, дружина</i>	
妻	女 (38)
	8
qī / qì	

<i>дитинча; син</i>	
子	子 (39)
	3
zi / zǐ	

<i>справжній</i>	
真	目 (109)
	10
zhēn	

<i>дитина</i>	
孩	子 (39)
	9
hái	

<i>їжа; варений рис</i>	
饭	饣 (184)
	7
fàn	

<i>мити</i>	
洗	水 (85)
	9
xǐ	

<i>поважна людина</i>	
丈	一 (1)
	3
zhàng	

<i>котрий?</i>	
哪	口 (30)
	10
nǎ / něi	

<i>зв'язувати</i>	
结	纟 (120)
	9
jié / jiē	

<i>шлюб</i>	
婚	女 (38)
	11
hūn	

<i>час; година</i>	
时	日 (72)
	7
shí	

<i>перекидати(ся)</i>	
翻	羽 (124)
	18
fān	

<i>переклад</i>	
译	讠 (149)
	7
yì	

<i>кава</i>	
咖	口 (30)
	8
kā / gā	

<i>морфій; кава</i>	
啡	口 (30)
	11
fēi	

<i>шкодувати</i>	
惜	心 (61)
	11
xī	

<i>проміжок</i>	
间	门 (169)
	7
jiān / jiàn	

<i>повертати(сь)</i>	
回	口 (31)
	6
huí	

<i>пити</i>	
喝	口 (30)
	12
hē	

<i>спати</i>	
睡	目 (109)
	13
shuì	

<i>відчуття; сон</i>	
觉	见 (147)
	9
jué / jiào	

<i>чай</i>	
茶	艸 (140)
	9
chá	

<i>зачиняти</i>	
关	八 (12)
	6
guān	

<i>порівнювати</i>	
比	比 (81) 4
bǐ / bì	

<i>квадрат</i>	
方	方 (70) 4
fāng / páng	

<i>гатунок; чекати</i>	
等	竹 (118) 12
děng	

<i>червоний</i>	
红	纟 (120) 6
hóng	

<i>мало</i>	
少	小 (42) 4
shǎo	

<i>взаємно</i>	
相	目 (109) 9
xiāng / xiàng	

<i>холодний</i>	
冷	冫 (15) 7
lěng	

<i>вікно</i>	
窗	穴 (116) 12
chuāng	

<i>двір; двері</i>	
户	戶 (63) 4
hù	

<i>дитина; син</i>	
儿	儿 (10) 2
(é)r	

<i>[ще] ні; немає</i>	
没	水 (85) 7
méi / mò	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

吧、白、比、步、茶、超、窗、等、电、东、多、儿、翻、饭、方、啡、服、工、关、贵、孩、号、喝、红、后、户、回、会、婚、机、几、间、觉、结、今、咖、冷、练、亮、没、明、哪、女、漂、妻、期、请、容、散、少、时、市、视、手、睡、天、晚、温、问、西、息、惜、相、新、星、休、需、要、业、衣、译、易、营、远、约、张、丈、真、纸、子、作、做

2. Поєднаєте ієрогліфи у багатоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

步、茶、超、大、电、东、翻、啡、夫、服、工、馆、孩、红、婚、机、间、觉、结、今、咖、可、练、亮、漂、期、日、容、散、上、时、时、市、视、手、睡、天、晚、西、息、惜、习、星、休、业、衣、译、易、营、有、约、丈、子、作

3. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我很累，__休息一下。
- 2) 今天星期日，商店不__。
- 3) 我去超市买温__。
- 4) — 你爸爸__什么工作? — 他__翻译。
- 5) — 你看孩子吗? — 不看，我还不__。
- 6) 晚上我看__，我妻子__饭或__东西。
- 7) 写汉字不__，我还会不会写__汉字。
- 8) 我现在很忙，请__我一下儿。
- 9) 我们一起去散步，__，明天下课，好吗?
- 10) 我妻子常常买漂亮的__。

4. Наведіть у відповідях необхідні етикетні фрази.

- 1) — 我们一起去，谢谢你。
—
- 2) — 认识你我很高兴。
—
- 3) — 今天我不去，我太累了。不好意思。
—

5. Вставте 的, де це необхідно.

- 1) 我妻子常常买贵__东西，比方说，漂亮__衣服。
- 2) 我有新__手机，爸爸有不新__手机。
- 3) 这是我很好__朋友。那是我新__同学们。
- 4) 好__老师是严厉__老师。
- 5) 中国是远__国，俄罗斯是不远__国。
- 6) 这是非常难__练习，可惜我不会做。
- 7) 北大是很大__大学，也很有名__大学，有很多__留学生。
- 8) 那高__人是我哥哥。他有小__孩子。
- 9) 上课我们练习难__汉字，下课我们练习容易__汉字。新__汉字都很难。
- 10) — 这是很好喝__茶，你要吗? — 谢谢，我不要，我常爱红__茶。

6. Вставте 是, де це необхідно.

- 1) 今天__星期日，我不去大学。

- 2) 今天不__星期天，需要去工作。
- 3) 明天__星期三，后天__星期四。
- 4) — 今天__星期几? — 今天__星期一，我有很多工作。
- 5) 星期一__明天，不__今天，你为什么不睡觉?

7. Заповніть пропуски відповідними за змістом модальними дієсловами.

- 1) — 我__去商店，__一起去。— 可惜我不__，我现在太忙。
- 2) — 你__买什么? — 我__买温衣服，你呢? — 我__买新手机。
- 3) 时间不早，孩子们不__看电视。
- 4) — 你__说汉语吗? — 我__说，也__写汉字，可是不太好。— 那么__你翻译我的信。
- 5) 学习汉语__时间，也__很多练习。
- 6) — 你要咖啡吗? — 谢谢，我不__喝咖啡，我常爱茶。
- 7) — __问，你现在做什么? — 我__休息一下。晚上__做饭和洗衣服。
- 8) 我__看中文书，可惜还不__。练习太少。我不__翻译很多生词。__做很多练习。

8. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) (,) 不、的、多、汉字、很、很、今天、练习、容易、需要、学生们、做。
- 2) (,) 都、星期一、孩子们、明天、去、需要、学习。
- 3) (,) 的、的、高兴、买、很、我、今天、朋友、漂亮、她、女、衣服。
- 4) (,) 的、孩子、结婚、姐姐、可爱、我、小、也、有。
- 5) (,) (,) 不、超市、东西、工作、买、明天、去、我、我、新、星期六、要。

9. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 我们明儿去咖啡馆, (наприклад) 明天, 好吗?
- 2) — 王老师, 我今天不做翻译, 对不起。— (Нічого страшного), 你明天做。
- 3) — 我孩子会写汉字。— (Насправді?). — 我丈夫是中国人。
- 4) 晚上我回家(спати)。
- 5) (Выбач[те]), 今天我不会去宿舍练习生词, 我太累。
- 6) (Дозвольте запитати), 您贵姓?

- 7) 我现在很忙，请等(трішки)。
8) — 现在时间多，我们星期五去咖啡馆，(добре)? — (Добре! / Домовились!), 星期五下课我等你。

10. Перекладіть китайською мовою.

- A) — Пане (букв.: «старший») Чжан, доброго ранку. Дозволь запитати, ти сьогодні зайнятий?
— Ні, не зайнятий. Що ти хочеш?
— Я хочу піти до супермаркету купити новий мобільний телефон. Ще потрібно купити теплий одяг. Підемо разом, добре?
— Так, добре! Сьогодні субота, моя дружина готує їжу та пере одяг. [А] я піду та куплю новий дитячий одяг. Увечері ми разом підемо на прогулянку.
— Супермаркет недалеко, [там] є багато гарних речей. Усі речі не дорогі. Ти одружений? Я не знайомий з твоєю дружиною. Звідки вона? (букв.: «з якої країни?»)
— Вона з Японії.
— Ким вона працює?
— Зараз вона не працює, вона доглядає дитину, але іноді займається (букв.: «робить») перекладами.
— Вона вміє розмовляти українською?
— На жаль ні. Вона вчить нові слова, але не може розмовляти. [У неї] занадто мало часу. [Їй] потрібно трішки попрактикуватися (потренуватися).
- Б) — Дозволь запитати, що ти робитимеш завтра? Підемо разом до кав'ярні, вип'ємо кави?
— Завтра я не можу. Я працюватиму. Повернусь додому увечері, дуже стомленою та ляжу спати. Вибач. Підемо іншим разом?
— Нічого страшного. Наприклад, підемо післязавтра, добре? Післязавтра п'ятниця, трішки відпочинемо.
— Післязавтра не п'ятниця, післязавтра субота. П'ятниця – завтра.
— Отже, у суботу після занять я чекаю на тебе, так? (букв.: «добре?»).
— Домовились!